

manuSCRITS

Revista d'història moderna

19

Nacions abans del nacionalisme.
Entre el debat conceptual
i la investigació històrica

Manuscrits. Revista d'Història Moderna

Manuscrits. Revista d'Història Moderna / Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres. Departament d'Història Moderna i Contemporània.— 1 (maig 1985 - . — Bellaterra : [Universitat Autònoma de Barcelona*, 1985-]. — 23 cm

Anyal

ISSN 0213-2397

I. Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Història Moderna i Contemporània.
I. Història Moderna
94

Director

Javier Antón Pelayo

Secretària de redacció

Montserrat Jiménez Sureda

Consell de redacció

Carles Blanco, Betlem Castellà,
Antonio Espino, Oscar Jané Checa,
Ma. Antònia Martí, Josep Palau,
Josep Lluís Pérez, Lluís Roura Aulinas,
Pilar Sánchez, Francesc Serra,
Antoni Simon Tarrés

Consell assessor

Carlos Aguirre Rojas (Universidad Nacional Autónoma de México, México),
Ángel Alcalá (Brooklyn College, The City University of New York, United States),
James Casey (Norwich University, United Kingdom), Antonio Domínguez Ortiz (Real Academia de la Historia, España),
John H. Elliott (Oxford University, United Kingdom), Josep Fontana (Universitat Pompeu Fabra, Espanya), Giovanni Levi (Universit  Cà Foscari di Venezia, Italia),
François López (Universit  Michel de Montaigne-Bordeaux III, France),
Eliseo Serrano (Universidad de Zaragoza, España), Stuart Woolf (Universit  Cà Foscari di Venezia, Italia)

Direcció i tramesa d'articles

Universitat Aut noma de Barcelona
Departament d'Història Moderna
i Contemporània
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Subscripcions i intercanvis

Universitat Aut noma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona) Spain
Tel. 93 581 17 15. Fax 93 581 20 00
sp@uab.es

Coberta

Loni Geest & Tone H verstad

Composició

Medusa
c/ Carme, 16 2n 1a
08001 Barcelona. Spain
Tel. 93 302 50 74. Fax 93 302 50 74
medusagraf@eresmas.net

Edició i impressió

Universitat Aut noma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 15 96. Fax 93 581 20 00
sp@uab.es

ISSN 0213-2397

Dipòsit legal: B. 2994-1985

Impr s a Espanya. Printed in Spain

Impr s en paper ecològic

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer  s rigorosament prohibida sense l'autoritza i  escrita dels titulars del «copyright», i estar  sotmesa a les sancions establertes a la Llei. S'autoritza la reproducció del sumari i dels resums sempre que n'aparegui la procedència.

Les opinions expressades en articles, notes, informacions, ressenyes i treballs publicats a MANUSCRITS són d'exclusiva responsabilitat dels seus autors.

Aquesta revista es regeix pel sistema de censors.

Índex

Manuscripts

Núm. 19, p. 1-214, 2001, ISSN 0213-2397

Les paraules clau són en llenguatge lliure.

S'autoritza la reproducció dels resums i de les pàgines de l'índex.

13-14 Editorial

DOSSIER. Nacions abans del nacionalisme. Entre el debat conceptual i la investigació històrica

17-20 **SIMÓN I TARRÉS, Antoni** Presentació. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 17-20.

21-42 **TORRES SANS, Xavier** (Universitat de Girona. Facultat de Lletres)
La historiografia de les nacions abans del nacionalisme (i després de Gellner i Hobsbawm). *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 21-42.

La bibliografia sobre el nacionalisme i l'origen de les nacions ha conegut un increment espectacular en les últimes dècades. En part, a causa dels influents estudis de Gellner, Hobsbawm i d'altres autors i historiadors contemporanis. Això no obstant, aquesta puixança de la història nacional (en un sentit o altre) no ha estat menor en l'àmbit de la historiografia medievalista i modernista. I, en alguns casos, a conduït a replantejar algunes de les tesis més recents i difoses sobre la qüestió. Aquest article constitueix un primer balanç de l'esmentada bibliografia o discussió.

Paraules clau: nació, nacionalisme, història nacional, patriotisme, etnicitat.

La historiografía de las naciones antes del nacionalismo (i después de Gellner y Hobsbawm)

La bibliografía sobre el nacionalismo y los orígenes de las naciones ha conocido un incremento espectacular en las últimas décadas. En parte, por los influyentes trabajos de Gellner, Hobsbawm y otros autores e historiadores contemporáneos. Sin embargo, este auge de la historia nacional (en uno u otro sentido) no ha sido menor en el ámbito de la historiografía medievalista y modernista. Y en algunos casos ha llevado a replantear algunas de las tesis más recientes y difundidas sobre la cuestión. Este artículo constituye un primer balance de dicha bibliografía o discusión.

Palabras clave: nación, nacionalismo, historia nacional, patriotismo, etnicidad.

Historiography of Nations Before Nationalism (and after Gellner and Hobsbawm).

Literature on Nationalism and the Origins of Nations have known a sensible rise in the last decades. Partly, by the influential Gellner's and Hobsbawm's works and another contemporary historians' works. Nevertheless, this revival of National History (in a sense or another) has been also very important in the Early Modern History and in Medieval History. The aim of this contribution is to examine and debate all this literature.

Key words: nation, nationalism, national history, patriotism, ethnicity.

- 43-58 **DURAN, Eulàlia** (Universitat de Barcelona. Institut d'Estudis Catalans) Patriotisme i historiografia humanística. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 43,-58.

Hipòtesi interpretativa dels diferents mecanismes que articulen el sentiment patriòtic al llarg del segle XVI a partir principalment de textos historiogràfics. Definició dels termes pàtria i nació; evolució de mites i llegendes patriòtiques en la historiografia; el combat ideològic per l'equilibri polític hispànic i europeu a partir de la utilització del nom d'*Espanya* i de l'impacte dels *Anales* de Jerónimo Zurita.

Paraules clau: patriotisme; historiografia; Humanisme; llegendari; història antiga; història medieval.

Patriotismo e historiografía humanística.

Hipòtesis interpretativa de los mecanismos que articulan el sentimiento patriótico a lo largo del siglo XVI a partir, principalmente, de textos historiográficos. Definición de la terminología «patria» y «nación»; evolución de mitos y leyendas patrióticas en la historiografía; combate ideológico por el equilibrio político hispánico y europeo a partir de la utilización del nombre de *España* i del impacto de los *Anales* de Jerónimo Zurita.

Palabras clave: patriotismo; historiografía; Humanismo, leyendas; historia antigua; historia medieval.

Patriotism and Humanistic Historiography.

This article provides an interpretative hypothesis for the mechanisms that underline the patriotic sentiment in the sixteenth century, based mainly on historiographic texts. The author also gives a definition of the terms *native land* and *nation*; the evolution of patriotic myths and legends in historiography and the ideological struggle for political balance in Spain and Europe via the use of the term *Spain* and the impact of Jeronimo Zurita's *Anales*.

Key words: patriotism; historiography; humanism; legend; ancient history; medieval history.

- 59-79 **AMALRIC, Jean-Pierre** (Université de Toulouse - Le Mirail)
La elección de un bando: hugonotes y jacobitas en la Guerra de Sucesión de España. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 59-79.

Considerando la Guerra de Sucesión de España en tanto que conflicto europeo, el autor se pregunta sobre las motivaciones de los actores de diversas nacionalidades, enfrascados anteriormente en otros conflictos. Se destacan dos casos: el compromiso de los hugonotes franceses al servicio de los aliados (particularmente de Inglaterra) y del Archiduque, y el de los jacobitas británicos e irlandeses (en particular el duque de Berwick) al lado de los Borbones. En ambos casos, las justificaciones de estas elecciones son a la vez de naturaleza religiosa y dinástica, lo que muestra la complejidad del conflicto.

Palabras clave: Guerra de Sucesión, duque de Berwick, jacobitas, Borbón.

L'elecció d'un bàndol: hugonots i jacobites a la Guerra de Successió d'Espanya.

Considerant la Guerra de Successió d'Espanya com a conflicte europeu, l'autor es pregunta sobre quines són les motivacions dels actors de nacionalitats diverses, endinsats anteriorment en altres conflictes. Se'n destaquen dos casos: el compromís dels hugonots francesos al servei dels aliats (particularment d'Anglaterra) i de l'Arxiduc, i el dels jacobites britànics i irlandesos (sobretot del duc de Berwick) fent costat als Borbons. En tots dos casos, les justificacions d'aquestes eleccions són a la vegada de natura religiosa i dinàstica, la qual cosa mostra la complexitat del conflicte.

Paraules clau: Guerra de Successió, duc de Berwick, jacobites, Borbó.

Choosing a Side: Huguenots and Jacobites in the War of Spanish Succession.

Considering the War of Spanish Succession a European conflict, the author reflects on the causes to intervene alleged by some divers nations and groups from French calvinists to English and Irish jacobites.

Key words: War of Spanish Succession, duke of Berwick, jacobites, Bourbon.

- 81-101 **GIL PUJOL, Xavier** (Universitat de Barcelona. Departament d'Història Moderna)

Ciudadanía, patria y humanismo cívico en el Aragón foral: Juan Costa. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 81-101.

El autor situa y analiza la obra *El ciudadano* (1575), del cronista y tratadista político aragonés Juan Costa y Bertrán. Después de realizar un breve perfil biográfico de Costa, el autor destaca que nos encontramos ante una obra tardía de defensa de los principios básicos del humanismo cívico, con una tesis muy evidente: la defensa del «ciudadano activo» en la vida política, la cual se encontraba en retroceso ante las doctrinas de la razón de estado emergentes en la época.

Palabras clave: patriotismo, Aragón, ciudadanía, humanismo.

Ciudadania, pàtria i humanisme cívic a l'Aragó foral: Joan Costa.

L'autor situa i analitza l'obra *El ciudadano* (1575), del cronista i tractadista polític aragonès Juan Costa y Bertrán. Després de realitzar un breu perfil biogràfic de Costa, l'autor remarca que ens trobem davant d'una obra tardana de defensa dels principis bàsics de l'humanisme cívic amb una tesi ben clara: la defensa de «ciudadà actiu» en la vida política, que es trobava en retrocés davant les doctrines de la raó d'estat emergents a l'època.

Paraules clau: patriotisme, Aragó, ciudadania, humanisme.

Citizenship, Mother Country and Civic Humanism in Aragon: Juan Costa.

The autor analyses *The citizen* (1575), a book from the Aragonese chronicler and political essayist Juan Costa y Bertrán. After writing Costa's short biography, Xavier Gil describes this work as a late defence of basic principles of civic humanism threatened by some theories of reasons of state.

Key words: patriotism, Aragon, citizenry, humanism.

103-136 **JANÉ CHECA, Oscar** (Universitat Autònoma de Barcelona. Universit  de Toulouse - Le Mirail)

Aspectes de la relació identitària de Catalunya amb França a l'època de Lluís XIV. *Manuscrits. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 103-136.

Analitzant la repercussió de la presència francesa a Catalunya en certs moments clau des de l'inici de l'època moderna (sobretot al Rosselló), l'autor estudia de quina manera l'existència d'un conflicte francocatal  marca les arrels d'una identitat col·lectiva catalana. La política de Lluís XIV a Europa, i particularment a Catalunya, fa confluir elements de discòrdia presents a la societat catalana —guerra, poder, religió, identitat, etc.—, una sèrie de fets transversals que podria haver portat a la germinació d'aquesta identitat o, encara més, a la formació d'una consciència col·lectiva catalana.

Paraules clau: Rosselló, Lluís XIV, Catalunya, guerra, identitat.

Aspectos de la relación identidadria de Cataluña con Francia en la  poca de Luís XIV.

Analizando la repercusión de la presencia francesa en Cataluña en ciertos momentos clave desde principios de la  poca moderna (sobretudo en el Rosellón), el autor estudia cómo la existencia de un conflicto franco-catalán sienta las raíces de una identidad colectiva catalana. La política de Luis XIV en Europa, y en particular en Cataluña, hace confluir elementos de discordia presentes en la sociedad catalana —guerra, poder, religión, identidad, etc.—, una serie de hechos transversales que podría haber llevado a la germinación de esa identidad o, más aún, a la formación de una conciencia colectiva catalana.

Palabras clave: Rosellón, Luis XIV, Cataluña, guerra, identidad.

The Relationship Between Catalonia and France During the Reign of Louis XIV.

Analyzing French presence in Catalonia in very important moments according to some political principles of Modern Age, the author studies how the existence of a French-Catalan conflict rooted the Catalan identity.

Key words: Roussillon, Louis XIV, Catalonia, war, identity.

137-153 **SIMON I TARRÉS, Antoni** (Departament d'Història Moderna i Contemporània)

La identitat de Barcelona i dels barcelonins a l'època moderna. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 137-153.

Durant l'Antic Règim es desenvoluparan uns patriotismes locals, hereus de la cultura urbana del món clàssic, que conviuran amb d'altres identitats politico-territorials, socioeconòmiques i religioses. En aquest article, l'autor analitza la fonamentació i la caracterització del patriotisme barceloní en el període de l'alta edat moderna, per després realitzar algunes consideracions sobre la incardinació d'aquest patriotisme de la Ciutat Comtal amb la identitat nacional catalana dels temps moderns. La conclusió gira entorn de la idea que per a la majoria dels barcelonins existia una gran identificació entre els interessos generals de Catalunya i els propis de Barcelona, i que difícilment podia existir una contradicció entre els uns i els altres.

Paraules clau: identitats, patriotismes, Barcelona, Catalunya.

La identidad de Barcelona y de los barceloneses en la época moderna.

Durante el Antiguo Régimen, se desarrollaron unos patriotismos locales, herederos de la cultura urbana del mundo clásico, que convivirán con otras identidades político-territoriales, socioeconómicas y religiosas. En este artículo, el autor analiza la fundamentación y la caracterización del patriotismo barcelonés en el período de la Alta Edad Moderna, para después realizar algunas consideraciones sobre la incardinación de este patriotismo de la Ciudad Condal con la identidad nacional catalana de los tiempos modernos. La conclusión gira en torno a la idea de que para la mayoría de los barceloneses existía una gran identificación entre los intereses generales de Catalunya y los propios de Barcelona, y que difícilmente podía existir una contradicción entre los unos y los otros.

Palabras clave: identidades, patriotismos, Barcelona, Catalunya.

The Identity of Barcelona and of the People of Barcelona During the Early Modern Age.

During the ancient Regime, some local patriotisms developed, heirs to the urban culture of the classic world, which lived with other political, territorial, socioeconomic and religious identities. In this article, the author analyses the foundation and characterisation of the Barcelona's patriotism during the Early Modern Ages, to carry out some further considerations about the incardination

between this patriotism of Barcelona and the catalan national identity of the modern times. The general conclusion revolves around the idea that for the majority of the people in Barcelona there was a great identification between the general interests of Catalonia and those of Barcelona, and that it could hardly exist a contradiction between them.

Key words: identities, patriotisms, Barcelona, Catalonia.

MISCEL·LÀNIA

- 157-162 **FONTANA LÁZARO, Josep** (Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives. Universitat Pompeu Fabra. Departament d'Humanitats)
L'epistolari de Jaume Vicens Vives. Notes de lectura. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 157-162.

L'autor realitza una valoració de la figura de Jaume Vicens Vives a partir de les més de quatre-centes cartes de l'historiador gironí publicades al volum *Epistolari de Jaume Vicens Vives II* a cura de J. Clara, P. Cornellà, F. Marina i A. Simon (Girona, 1998). Altrament, l'autor reporta vivències personals i informació sobre diversos materials manuscrits de Vicens que donen compte de la seva ingent tasca historiogràfica.

Paraules clau: epistolari, Girona, Jaume Vicens Vives, manuscrits, historiografia.

El epistolario de Jaume Vicens Vives. Notas de lectura.

El autor valora la figura de Jaume Vicens Vives a partir de las más de cuatrocientas cartas del historiador de Girona publicadas en el volumen *Epistolari de Jaume Vicens Vives II* por J. Clara, P. Cornellà, F. Marina i A. Simon (Girona, 1998). Por otra parte, el autor describe vivencias personales e información sobre diversos materiales manuscritos de Vicens, que constatan su ingente labor historiográfica.

Palabras clave: epistolario, Girona, Jaume Vicens Vives, manuscritos, historiografía.

The Collected of Jaume Vices Vives. Notes for a Reading.

Throug more than four hundred letters published in the book entitled *Epistolari de Jaume Vicens Vives II* by J. Clara, P. Cornellà, F. Marina and A. Simon (Girona, 1998), the author praises the outstanding figure of the Catalan historian Jaume Vicens Vives.

Key words: collected letters, Girona, Jaume Vicens Vives, historiography, manuscripts.

- 163-174 **ANTÓN PELAYO, Javier** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Història Moderna i Contemporànea)
El discurs de presentació d'Antoni de Capmany a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1782). *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 163-174.

L'edició crítica del discurs de presentació llegit per l'il·lustre historiador, filòleg i polític Antoni de Capmany davant els membre de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona el 19 de juny de 1782 és l'objectiu principal d'aquest article. La confrontació d'aquest text amb el *Comentario sobre el Doctor Festivo* (1773) i el discurs de la Real Academia de la Historia (1775) posca de manifest la capacitat de Capmany per a adaptar el seu ideari a diferents contextes polítics.

Paraules clau: Antoni de Capmany, Il·lustració, Catalunya, Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, segle XVIII.

El discurso de presentación de Antoni de Capmany en la Academia de Buenas Letras de Barcelona (1782).

La edición crítica del discurso de presentación leído por el ilustre historiador, filólogo y político Antoni de Capmany ante los miembros de la Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona el 19 de junio de 1782 es el objetivo principal de este artículo. El cotejo de este texto con el *Comentario sobre el Doctor Festivo* (1773) y el discurso de la Real Academia de la Historia (1775) pone de manifiesto la capacidad de Capmany para adaptar su ideario a diferentes contextos políticos.

Palabras clave: Antoni de Capmany, Ilustración, Cataluña, Academia de Buenas Letras de Barcelona siglo XVIII.

The Speech Pronounced by Antoni de Capmany in the Academy of Belles Lletres of Barcelona (1782).

The main objective of this article is to publish the speech that the Spanish historian, philologist and politician Antoni de Capmany pronounced in the Academy of Belles Lletres of Barcelona the 19th June 1782. The collation between the present Capmany's text and other texts of his own as the *Comentario sobre el doctor festivo* (1773) shows Antoni de Capmany's capacity for adapting his ideas to very different political realities.

Key words: Antoni de Capmany, Enlightenment, Catalonia, XVIIIth Century, Academy of Belles Lletres of Barcelona.

- 175-194 **MARTÍ I ESCAYOL, Maria Antònia** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Història Moderna i Contemporànea)
Catalunya dins la xarxa científica de la il·lustració. John Polus Lecaan: medicina i botànica a Barcelona durant la Guerra de Successió. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 175-194.

L'article s'endinsa en l'ambient científic de Barcelona durant la Guerra de Successió i analitza l'obra d'un contertulià de la botiga de la família de botica-

ris Salvador, el metge John Polus Lecaan. A partir de l'obra i personalitat d'aquest membre de l'exèrcit britànic s'aborda el paper del moviment dels exèrcits en la circulació d'idees, el paper de Catalunya dins la xarxa de científics il·lustrats, la visió del territori hispànic en la propaganda de guerra i el paper d'aquesta en l'estratègia militar i les característiques de la medicina del segle XVIII.

Paraules clau: Guerra de Successió, ciència il·lustrada, medicina ambiental, botànica, exèrcit britànic, Catalunya, Barcelona, família Salvador, John Polus Lecaan.

Cataluña en la red científica de la ilustración. John Polus Lecaan: medicina y botánica en Barcelona durante la Guerra de Sucesión.

El artículo analiza el ambiente científico de Barcelona durante la Guerra de Sucesión y estudia la obra de un participante de las tertulias organizadas por la familia de boticarios Salvador, el médico John Polus Lecaan. A partir de la obra y personalidad de este miembro del ejército británico se aborda el papel del movimiento de los ejércitos en la circulación de ideas, el papel de Catalunya dentro de la red de científicos ilustrados europeos, la visión y la idea del territorio hispánico en la propaganda de guerra y el papel de ésta dentro de la estrategia militar y las características de la medicina del siglo XVIII.

Palabras clave: Guerra de Sucesión, ciencia ilustrada, medicina ambiental, botánica, ejército británico, Catalunya, Barcelona, familia Salvador, John Polus Lecaan.

Catalonia in the Enlightened Network. John Polus Lecaan: Medicine and Botany in Barcelona During the War of Spanish Succession.

The article analyzes the scientific environment of Barcelona during the War of Spanish Succession, the work of a participant of the meetings organized by the family Salvador, the work and personality of this member of the British army, the paper of the movement of the armies in the circulation of ideas, the paper of Catalonia inside the scientific European network, the medicine of the 18th century and the ideas of hispanic territory and its paper in military strategy.

Key words: War of Spanish Succession, Enlightened science, environmental medicine, botany, British Army, Catalonia, Barcelona, Salvador family, John Polus Lecaan.

Treballs d'investigació

- 197-199 **PUJOL CASADEMONT, Enric**
 Ferran Soldevila i la historiografia catalana del seu temps (1894-1971).
Manuscrits. Revista d'Història Moderna, 2001, núm. 19, p. 197-199.

201-202 **MARTÍ I ESCAYOL, Maria Antònia**

Història de la ciència, medi ambient i tecnologia. Estat de la qüestió i propostes de treball de la perspectiva històrico-ambiental en la Catalunya d'època moderna. *Manuscripts. Revista d'Història Moderna*, 2001, núm. 19, p. 201-202.

203-214 **Ressenyes bibliogràfiques**

Burke, Pere. *Formas de Historia Cultural. Los avatares de «El Cortesano»*. *Lecturas y lectores de un texto clave del espíritu renacentista* (Peter Ribas i Rabassa).

Puigvert, Joaquim Maria. *Bisbes, Il·lustració i jansenisme a la Catalunya del segle XVIII* (Rubén Coletó i Fernández).

Jiménez Sureda, Montserrat. *L'Església catalana sota la monarquia dels Borbons. La Catedral de Girona al segle XVIII* (Rubén Coletó i Fernández).

Benigno, Francesco. *Especios de la revolución. Conflicto e identidad política en la Europa moderna* (Nàdia Varo Moral).

Martínez Rodríguez, Miguel Ángel. *La cuna del liberalismo. Las revoluciones inglesas del siglo XVII* (Nàdia Varo Moral).

NORMES DE COL·LABORACIÓ

1. Els articles hauran de ser originals i es publicaran en català o castellà. Es presentaran mecanografiats a doble espai, en fulls numerats de mida DIN A4 (30 línies de 60 espais, 280 paraules). Hom recomana que no superin les vint-i-cinc pàgines, incloent-hi gràfiques, notes i bibliografia. A la primera pàgina de l'article constarà la informació següent: títol de l'article, nom i cognoms de l'autor, professió, telèfon i adreça postal i electrònica professional; a la segona pàgina hi haurà un resum de 150 paraules en català, en castellà i en anglès, i entre tres i cinc paraules clau en les tres llengües esmentades, que permetin la classificació/identificació de l'article. Hom trametrà a més una còpia en suport magnètic en qualsevol dels processadors de text habituals.

2. Pel que fa a la bibliografia i a les referències, hom ha de considerar:

Les **al·lusions a autors** al text aniran acompanyades normalment d'una referència explícita afegida a continuació entre parèntesis (cognom de l'autor, any de publicació i eventualment la pàgina); en el cas d'una cita textual, a continuació del text s'afegirà aquesta referència entre parèntesis, en la qual constarà necessàriament la pàgina. Exemples:

[...] és a dir, no solament de la família aristocràtica o de la de qualsevol altra forma d'agrupació familiar (Petit, 1997).

[...] Les confraries i germandats responien segons Isidoro Moreno (1972: 199) a la doble necessitat d'associar-se en el marc local i d'assegurar-se la salvació eterna.

[...] en paraules de Schumpeter, la economia conquistà entre els escolàstics tardans «si no una existència autònoma, al menys sí una existència ben determinada» (Schumpeter, 1971: 136).

3. A la fi de l'article s'inclourà per ordre alfabètic una bibliografia amb les referències completes que permetin la identificació dels treballs. De la següent manera:

a) quan es tracti d'un llibre:

Castro, A. (1996). *La realidad histórica de España*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica.

(Cognoms de l'autor en minúscules, nom; any de publicació entre parèntesis; títol del llibre en cursiva o subratllat; lloc d'edició; editorial).

b) quan es tracti d'un article:

Asensio, E. (1972-1973). «Notas sobre la historiografía de Américo Castro». *Anuario de Estudios Medievales*, 8, p. 349-392.

(Cognoms de l'autor en minúscules, nom; any de publicació entre parèntesis; títol de l'article entre cometes; títol de la revista en cursiva o subratllat; volum i número; pàgines inicial i final).

Cal evitar les notes a peu de pàgina, però si són imprescindibles hauran de numerar-se i agrupar-se després del text de l'article i abans de la bibliografia. Per a les al·lusions i cites s'observaran els mateixos criteris que per a la resta del text.

4. Les taules —única denominació que s'utilitzarà per a tota mena de quadres i relacions estadístiques— numerats amb xifres aràbigues, aniran en un full apart a continuació de l'article. Tanmateix, s'hauran de referenciar explícitament al text.

5. La il·lustració s'ajustarà a les indicacions següents:

- a) Totes les figures s'hauran de presentar en paper blanc, preferentment de mida DIN A4, acompanyades del títol, la llegenda i la font. En un full apart s'afegiran les dades estadístiques amb les quals s'ha elaborat la gràfica. Tots dos fulls portaran al dors, en llapis, el nom i els cognoms de l'autor corresponent en xifres aràbigues. El text ha de fer referència explícita a les gràfiques reproduïdes.
- b) Tots els mapes s'hauran de presentar en dues còpies en paper blanc, preferentment de mida DIN A4. Hauran d'estar ben definits. Els títols, la llegenda i la font aniran només a la segona còpia. Tots dos fulls portaran al dors, en llapis, el nom i els cognoms de l'autor corresponent en xifres aràbigues. El text ha de fer referència explícita a les gràfiques reproduïdes.

6. El Consell de redacció es reserva el dret de retornar els articles que no compleixin aquestes normes o, en el seu cas, d'adaptar-los als criteris establerts.

7. El Consell de redacció comunicarà al col·laborador l'acceptació de l'article després de l'oportú examen.

NORMAS DE COLABORACIÓN

1. Los artículos habrán de ser originales y se publicarán en castellano o catalán. Se presentarán mecanografiados a doble espacio, en hojas numeradas de tamaño DIN A4 (30 líneas de 60 espacios, 280 palabras). Se recomienda que su extensión no supere las veinticinco páginas, incluyendo gráficos, notas y bibliografía. En la primera página del artículo constará la información siguiente: título del artículo, nombre y apellidos del autor, profesión, teléfono y dirección postal y electrónica profesional; en la segunda página habrá un resumen de 150 palabras en castellano, en catalán y en inglés, y entre tres y cinco palabras clave en las tres lenguas citadas, que permitan la clasificación/identificación del artículo. Se enviará además una copia en soporte magnético en cualquiera de los procesadores de texto habituales.

2. En cuanto a la bibliografía y a las referencias, habrá que atenerse a lo siguiente:

Las **alusiones a autores** en el texto irán acompañadas normalmente de una referencia explícita añadida a continuación entre paréntesis (apellidos del autor, año de publicación y eventualmente la página); en el caso de una cita textual, a continuación del texto se añadirá esta referencia entre paréntesis, en la que constará necesariamente la página. Ejemplos:

[...] es decir, no ya sólo de la familia aristocrática o de la de cualquier otra forma de agrupación familiar (Petit, 1997).

[...] Las cofradías y hermandades respondían según Isidoro Moreno (1972: 199) a la doble necesidad de asociarse en el marco local y asegurarse la salvación eterna.

[...] En palabras de Schumpeter, la economía conquistó entre los escolásticos tardíos «si no una existencia autónoma, al menos sí una existencia bien determinada» (Schumpeter, 1971: 136).

3. Al final del artículo se incluirá por orden alfabético una bibliografía con las referencias completas que permitan la identificación de los trabajos. Por tanto:

a) cuando se trate de un libro:

Castro, A. (1996). *La realidad histórica de España*. México: Fondo de Cultura Económica.

(Apellidos del autor en minúsculas, nombre; año de publicación entre paréntesis; título del libro en cursiva o subrayado; lugar de edición; editorial).

b) cuando se trate de un artículo:

Asensio, E. (1972-1973). «Notas sobre la historiografía de Américo Castro». *Anuario de Estudios Medievales*, 8, p. 349-392.

(Apellidos del autor en minúsculas, nombre; año de publicación entre paréntesis; título del artículo entre comillas; título de la revista en cursiva o subrayado; volumen y número; páginas inicial y final).

Conviene evitar las notas a pie de página, pero si son imprescindibles deberán numerarse y agruparse después del texto del artículo y antes de la bibliografía. Para las alusiones y citas se observarán los mismos criterios que en el resto del texto.

4. Las tablas —única denominación que se utilizará para todo tipo de cuadros y relaciones estadísticas— numerados en cifras arábigas, irán en una hoja aparte al final del artículo. Sin embargo, habrá que referenciarlos explícitamente en el texto.

5. La ilustración se ajustará a las indicaciones siguientes:

- a) Todas las figuras deberán presentarse en papel blanco, preferentemente en tamaño DIN A4, acompañados del título, la leyenda y la fuente. En una hoja aparte se añadirán los datos estadísticos con los cuales se ha elaborado el gráfico. Las dos hojas llevarán al dorso, en lápiz, el nombre y los apellidos del autor y el número correspondiente en cifras arábigas. El texto ha de hacer referencia explícita a los gráficos reproducidos.
- b) Todos los mapas deberán presentarse en dos copias en papel blanco, de tamaño preferentemente DIN A4. Deberán estar bien definidos. Los títulos, la leyenda y la fuente irán sólo en la segunda copia. Las dos hojas llevarán al dorso, en lápiz, el nombre y los apellidos del autor y el número correspondiente en cifras arábigas. El texto ha de hacer referencia explícita a los mapas reproducidos.

6. El Consejo de redacción se reserva el derecho de devolver los artículos que no cumplan estas normas o, en su caso, de adaptarlos a éstas.

7. El Consejo de redacción comunicará al colaborador la aceptación del artículo tras el oportuno examen.

manuSCRITS

Revista d'història moderna

Subscripció, compres i intercanvis:

Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona
Apartat postal 20. 08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 10 22. Fax 93 581 20 00
sp@uab.es

Subscripció / Suscripción

Desitjo subscriure'm a *Manuscrits. Revista d'Història Moderna* des del número 19 (2002). Preu de subscripció: 15,63 €.

Deseo suscribirme a *Manuscrits. Revista d'Història Moderna* desde el número 18 (2000). Precio de subscripción: 15,63 €.

Data:

Fecha

Nom i cognoms:

Nombre y apellidos

Adreça postal:

Dirección postal

Tipus de targeta de crèdit:

Tipo de tarjeta de crédito

Número de la targeta de crèdit:

Número de la tarjeta de crédito

Data de caducitat de la targeta:

Fecha de caducidad de la tarjeta:

Signatura / Firma

Preu de venda unitari dels números endarrerits: núm. 4-5: 6,01 €; núm. 6: 4,96 €; núm. 7: 6,01 €; núm. 8: 9,02 €; núm. 10: 15,03 €; núm. 11-16: 10,82 €; núm. 17: 15,63 €. Núm. 1, 2 i 3, exhaurits.

* Els subscriptors poden acollir-se a la compra de la col·lecció *Monografies Manuscrits* amb el mateix descompte sobre el preu de venda. Han aparegut fins ara cinc monografies:

Los suscriptores pueden acogerse a la compra de la colección *Monografies Manuscrits* con el mismo descuento sobre el precio de venta. Han aparecido hasta ahora cinco monografías

1. AA.VV., *La cultura del Renaixement. Homenatge al pare Miquel Batllori*, 1993 (10,22 €).– 2. A. Simon Tarrés, *La població catalana a l'edat moderna*, 1996 (10,82 €).– 3. AA.VV., *Diez años de historiografía modernista*, 1997 (10,82 €).– 4. J. Antón Pelayo, *La herencia cultural. Alfabetización y lectura en la ciudad de Girona (1747-1807)*, 1998 (15,03 €).– 5. A. Espino López, *Catalunya durante el reinado de Carlos II. Política y guerra en la frontera catalana, 1679-1697*, 1997 (18,03 €).